Народна банка на Република Македонија
Дирекција за статистика

Скопје, 29 јуни 2018 година

Соопштение за печат

Позначајни промени кај надворешниот долг, надворешните побарувања и меѓународната инвестициска позиција: прв квартал 2018 година

Нето надворешниот долг, во текот на првиот квартал од годинава, се зголеми за 226 милиони евра, при поизразен раст на приватниот (за 168 милиони евра) во однос на јавниот нето-долг (за 58 милиони евра). Со тоа на 31.3.2018 година, нето надворешниот долг изнесува 3.106 милиони евра, или 29,5% од проектираниот БДП.

Бруто надворешниот долг, на крајот на март 2018 година, изнесува 8.298 милиони евра (78,7% од проектираниот БДП) и забележа квартално зголемување од 895 милиони евра, додека **бруто надворешните побарувања** изнесуваат 5.191 милион евра (49,3% од проектираниот БДП) и бележат квартално зголемување за 669 милиони евра.

Негативната **нето меѓународна инвестициска позиција[1],** на крајот на првиот квартал од 2018 година, изнесува 6.324 милиони евра, или 60% од проектираниот БДП за 2018 година. И натаму, најголемиот дел (79,6%) од овој износ се нето-обврски врз основа на директни инвестиции, од кои 73,1% се врз основа на сопственички капитал. Во споредба со претходниот квартал, нето негативната меѓународна позиција е зголемена за 302 милиона евра.

Надворешна задолженост и меѓународна инвестициска позиција на Република Македонија

	31.12.2017		31.03.2018		квартална промена		
	мил. евра	% БДП	мил. евра	% БДП	мил. евра	%	п.п.
Бруто надворешен долг	**7.403,4**	**73,6**	**8.298,0**	**78,7**	**894,6**	**12,1**	**5,2**
Бруто надворешен долг без репо	**7.403,4**	**73,6**	**8.005,9**	**76,0**	**602,5**	**8,1**	**2,4**
Долгорочен долг	5.624,4	55,9	5.998,1	56,9	373,7	6,6	1,0
Краткорочен долг	1.779,0	17,7	2.299,9	21,8	520,9	29,3	4,1
Јавен долг	3.461,7	34,4	4.053,0	38,5	591,2	17,1	4,1
Приватен долг	3.941,7	39,2	4.245,0	40,3	303,3	7,7	1,1
Бруто надворешни побарувања	**4.522,6**	**44,9**	**5.191,5**	**49,3**	**668,9**	**14,8**	**4,3**
Бруто надворешни побарувања без обрат	**4.522,6**	**44,9**	**4.900,3**	**46,5**	**377,8**	**8,4**	**1,6**
Нето надворешен долг	**2.880,8**	**28,6**	**3.106,5**	**29,5**	**225,7**	**7,8**	**0,9**
МИП, нето	**-6.021,6**	**-59,8**	**-6.323,9**	**-60,0**	**-302,4**	**5,0**	**-0,2**

*/ Податокот за бруто домашниот производ (БДП) за 2017 година е проценет (извор: ДЗС, соопштение „Бруто домашен производ на Република на Македонија" од 7.6.2018 година). Податокот за 2018 година е проекција на НБРМ.

Извор: НБРМ, ДЗС.

---

[1] Меѓународната инвестициска позиција (МИП) претставува статистички извештај којшто ги прикажува состојбите на надворешните финансиски средства и финансиски обврски на Република Македонија на определен датум, т.е. побарувањата од и обврските кон нерезиденти врз основа на финансиски инструменти. Притоа, негативната нето меѓународна инвестициска позиција значи дека финансиските обврски ги надминуваат финансиските побарувања од нерезидентите.

Бруто надворешен долг

Бруто надворешниот долг, на 31 март 2018 година, изнесува 8.298 милиони евра, при квартално зголемување на долгот од 895 милиони евра (или 12,1%). Растот на вкупниот бруто надворешен долг во поголем дел произлегува од зголемениот јавен долг (за 591 милион евра), при истовремен пораст и на приватниот долг (за 303 милиони евра).

Доколку се исклучи ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка[2], коишто во овој квартал ги зголемија обврските за 292 милиона евра, бруто надворешниот долг бележи зголемување за 603 милиони евра. Притоа, јавниот долг (без активностите за управување со девизните резерви) е зголемен за 299 милиони евра, од кои долгот на секторот „држава“ е зголемен за 314 милиони евра[3], наспроти намалувањето на долгот кај јавните претпријатија и јавните банки за 15 милиони евра.

Извор: НБРМ.

Од аспект на приватниот долг, зголемувањето од 303 милиони евра се должи на растот на обврските кај капитално поврзаните субјекти (за 177 милиони евра) и небанкарскиот приватен сектор (за 126 милиони евра).

---

[2] Се однесува на репо-активностите на НБРМ. При склучувањето на репо-трансакциите се создаваат обврски (класифицирани под категоријата „заеми“) коишто придонесуваат за зголемување на нивото на бруто-долгот. Истовремено, при склучувањето обратни репо-договори, создадените побарувања придонесуваат за зголемување на бруто-побарувањата. НБРМ врши истовремено врзано склучување репо и обратни репо-договори, во речиси идентични износи. Гледано во целина, бидејќи истовремено се склучуваат, на нето-основа, овие трансакции имаат неутрален ефект, односно се јавуваат во речиси идентичен износ и на страната на обврските и на страната на побарувањата, поради што не се одразуваат на вкупниот нето надворешен долг.

[3] Издадена е шестата емисија на еврообврзници во номинален износ од 500 милиони евра, при предвремен откуп на дел од четвртата емисија на еврообврзници во номинален износ од 92 милиона евра.

Бруто надворешни побарувања

Бруто надворешните побарувања, на крајот на март 2018 година, изнесуваат 5.191 милион евра.

Вкупните бруто надворешни побарувања на квартална основа бележат зголемување од 669 милиони евра, коишто произлегуваат од зголемените јавни побарувања (за 533 милиони евра) и истовременото зголемување и на приватните побарувања (за 136 милиони евра). Притоа, доколку се исклучи ефектот од специфичните активности на централната банка поврзани со управувањето со девизните резерви[2], јавните побарувања се повисоки за 242 милиона евра. Зголемувањето кај приватните надворешни побарувања произлегува од зголемените побарувања на капитално поврзаните субјекти (за 55 милиони евра), на небанкарскиот приватен сектор (за 51 милион евра) и на побарувањата на приватните банки (за 30 милиони евра).

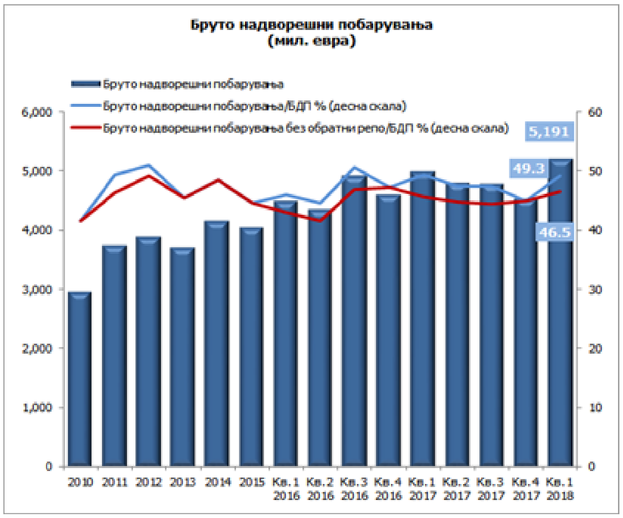

Извор: НБРМ.

Нето надворешен долг

На 31.3.2018 година, нето надворешниот долг изнесува 3.106 милиони евра (29,5% од проектираниот БДП), односно бележи квартално зголемување од 226 милиони евра (7,8%), како резултат на поизразениот раст на бруто-долгот во однос на растот на бруто-побарувањата. Од аспект на структурата, приватниот нето-долг и натаму има позначително учество во вкупниот нето-долг, коешто на крајот на првиот квартал изнесува 54,2%.

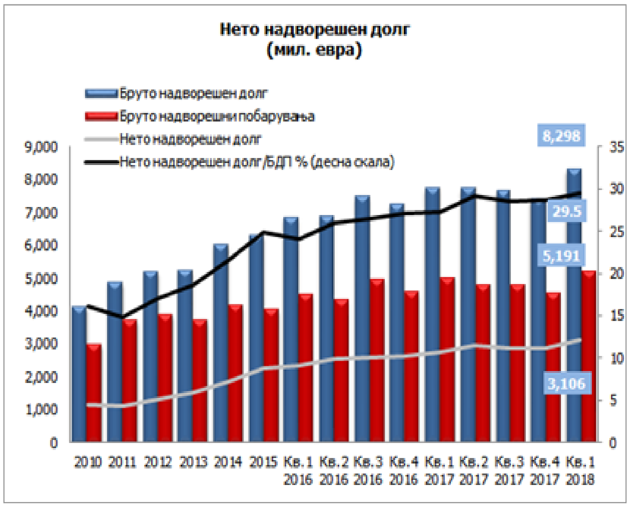

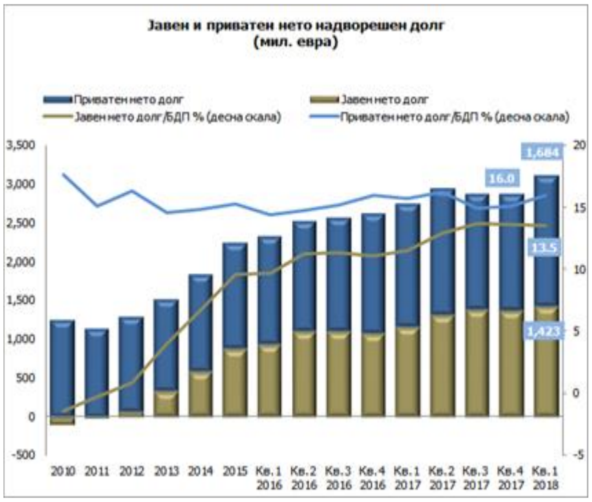

Извор: НБРМ.

Меѓународна инвестициска позиција, нето

Во текот на првиот квартал од 2018 година, негативната нето меѓународна инвестициска позиција (МИП) е зголемена за 302 милиона евра и изнесува 6.324 милиони евра (или 60% од проектираниот БДП за 2018 година).

Квартално зголемување на негативната нето МИП се должи на поизразениот раст на обврските (за 984 милиони евра) во однос на средствата (за 682 милиона евра). Гледано по инструменти, кварталната промена на нето МИП во поголем дел произлегува од зголемените нето-обврски врз основа на должнички инструменти (за 226 милиони евра), при истовремен раст и на нето-обврските врз основа на сопственички инструменти (за 77 милиони евра).

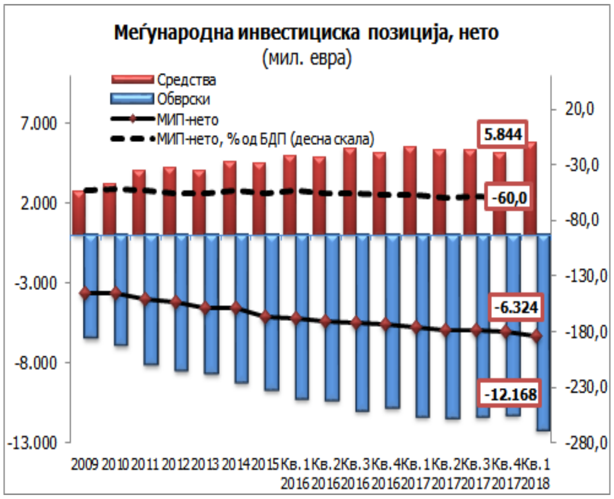

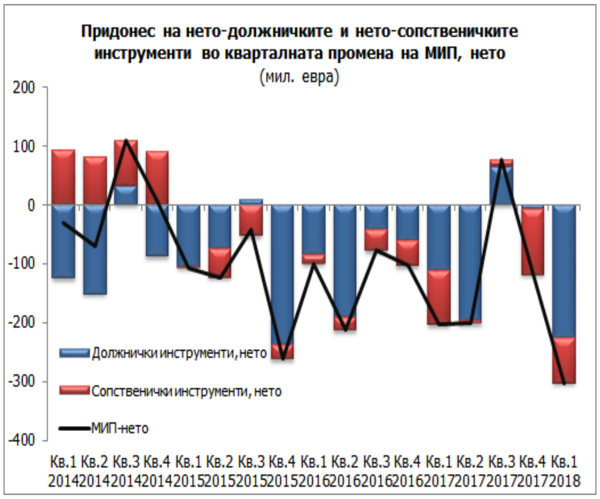

Извор: НБРМ.

Народна банка на Република Македонија
Дирекција за статистика

Меѓународна инвестициска позиција на Република Македонија

(во милиони евра)

МИП, по инструменти	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Кв.1 2018
Средства	**3,258.4**	**4,113.2**	**4,257.5**	**4,082.5**	**4,634.0**	**4,571.9**	**5,171.3**	**5,162.8**	**5,844.5**
Директни инвестиции	333.6	393.6	533.6	617.8	475.6	655.0	811.9	974.6	1,033.7
Портфолио инвестиции	25.9	45.5	63.1	107.7	155.0	212.6	255.2	300.2	309.8
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	0.0	0.0	0.9	0.9	1.0	1.2	0.81	0.76
Валути и депозити	555.1	588.2	537.0	540.0	623.6	615.4	627.3	635.5	664.7
Заеми	86.3	320.1	246.4	91.3	98.2	67.1	52.1	56.2	348.2
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	543.0	696.9	684.1	730.3	842.7	757.4	809.6	859.2	910.1
Останати сметки за наплата	0.0	0.0	0.0	1.4	1.5	1.7	0.5	0.13	0.14
Девизни резерви	1,714.5	2,068.9	2,193.3	1,993.0	2,436.5	2,261.8	2,613.4	2,336.3	2,577.1
Обврски	**6,887.9**	**8,079.0**	**8,435.1**	**8,640.8**	**9,183.0**	**9,654.6**	**10,747.3**	**11,184.4**	**12,168.4**
Директни инвестиции	3,514.8	3,914.4	4,146.8	4,485.7	4,378.3	4,951.3	5,392.2	5,783.9	6,068.4
Портфолио инвестиции	398.6	324.7	408.3	253.2	776.6	848.8	1,362.2	1,477.5	1,879.0
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	0.0	0.0	4.1	4.4	4.3	6.0	6.0	6.0
Валути и депозити	195.8	134.0	198.7	168.4	157.7	148.5	174.2	195.2	191.8
Заеми	2,028.5	2,785.9	2,771.8	2,883.1	3,024.4	2,961.7	3,014.7	2,871.6	3,116.3
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	673.8	841.7	832.8	773.2	763.4	656.7	714.6	771.9	829.3
Останати сметки за плаќање	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Специјални права на влечење (нето-создавање обврски	76.4	78.3	76.7	73.2	78.2	83.2	83.2	78.2	77.5

Извор: НБРМ.

Придружни информации

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за бруто надворешниот долг и бруто надворешните побарувања:
http://nbrm.mk/ns-newsarticle-podatoci-nd.nspx

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за меѓународната инвестициска позиција:
http://nbrm.mk/ns-newsarticle-podatoci-mip.nspx

Квартални информации за бруто надворешниот долг, бруто надворешните побарувања и меѓународната инвестициска позиција:
http://nbrm.mk/ns-newsarticle-informacii-mip.nspx

Методолошки појаснувања за бруто надворешниот долг и побарувања:
http://nbrm.mk/ns-newsarticle-podatoci-nd.nspx

Методолошки појаснувања за меѓународната инвестициска позиција:
http://nbrm.mk/ns-newsarticle-podatoci-mip.nspx

Следни објавувања: Календар на објавување на податоците:
http://nbrm.mk/kalendar_na_objavuvanje_na_podatoci.nspx

Квартален бруто надворешен долг, бруто надворешни побарувања и меѓународна инвестициска позиција: 28 септември 2018 година (референтен пресек заклучно со јуни 2018 година).

За новинарски прашања, ве молиме контактирајте со лицата од Кабинетот на гувернерот.

За подетални информации во врска со објавените статистички податоци, побарајте нè на: contact.statistika@nbrm.mk или на телефонскиот број 02 3215 181 локал 103 (или 110/108).